

Bazifilní alpínské trávníky (*Elyno-Seslerietea*)

Alpine grasslands on base-rich soils

Martin Kočí

Třída AC. *Elyno-Seslerietea* Br.-Bl. 1948

Svaz ACA. *Agrostion alpinae* Jeník et al. 1980

ACA01. *Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris* Wagnerová et Šírová 1971
ACA02. *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinae* Jeník et al. 1980

Třída AC. *Elyno-Seslerietea* Br.-Bl. 1948

Bazifilní alpínské trávníky

Orig. (Braun-Blanquet 1948): *Elyno-Seslerietea*

Syn.: *Seslerietea variae* Oberdorfer 1978, *Seslerietea albicans* Oberdorfer 1978 corr. Oberdorfer 1990

Diagnostické a konstantní druhy: viz svaz *Agrostion alpinae*

Třída *Elyno-Seslerietea* sdružuje vegetaci květnatých skalních trávníků v subalpínském a alpínském stupni Alp a dalších pohoří střední až jiho-východní Evropy, která svou výškou dosahují alespoň subalpínského stupně (Mucina & Maglocký 1985, Grabherr & Mucina 1993: 402–446, Oberdorfer 1993a: 194–203, Coldea 1997). Na lavinových drahách a ve skalních žlebech, kde jsou keře a stromy vytlačeny vlivem pohybu sněhu, se tyto trávníky mohou vyskytovat také extrazonálně v montánním stupni.

Tato přirozená nelesní vegetace se vyvíjí na horninách s vysokým obsahem vápníku, zejména dolomitech a vápencích. Mimo vápencová pohoří se vzácně vyskytuje i na výchozech jiných minerálně bohatých hornin. Jejím stanovištěm jsou především skalnaté svahy, žleby, skalní žebra a vrcholy s mělkými, nedostatečně vyvinutými, ale i hlubšími půdami. Nejčastěji jde o litozemě nebo mělké rendziny s tangelovým humusem, které mají díky vysokému obsahu bází mírně bazickou až neutrální půdní reakci (Oberdorfer 1993a: 194–203). Vegetace na mělkých půdách je dobře zásobena vodou pouze na jaře při tání sněhu. Poz-

ději je vody spíše nedostatek kvůli vysychavému substrátu, relativně vysokým letním teplotám na oslněných skalách a vysušujícímu účinku větru.

Dominantami porostů této třídy *Elyno-Seslerietea* jsou ve středoevropských pohořích zpravidla traviny *Calamagrostis varia*, *Carex ferruginea*, *C. firma*, *C. sempervirens*, *Festuca versicolor*, *Sesleria caerulea* a další. Porosty jsou druhově bohaté i chudší, rozvolněné až zapojené a zpravidla poměrně nízké. Společně se v nich vyskytují druhy arkticko-alpínské a druhy mírně teplomilné, které mají optimum ve vegetaci suchých trávníků této třídy *Festuco-Brometea*.

Ze syntaxonomického hlediska je vegetace této třídy *Elyno-Seslerietea* v Alpách a Karpatech členěna do více svazů (Mucina & Maglocký 1985, Grabherr & Mucina 1993: 402–446, Coldea 1997). V České republice nebyla tato třída dosud rozlišována (Moravec et al. 1995), druhovým složením jí však odpovídají porosty skalních trávníků na výchozech minerálně bohatých hornin v sudetských karech. Tyto porosty byly v dřívějších pracích řazeny do třídy *Juncetea trifidi* (Wagnerová & Šírová 1971) nebo *Asplenietea trichomanis* (Je-

ník et al. 1980, Kolbek & Jeník in Moravec et al. 1995: 11–14). První třídu indikuje výskyt různých acidofilních druhů, zatímco druhou třídu výskyt několika málo druhů vázaných na skalní štěrbiny. Vzhledem k zastoupení většího množství bazifilních a teplomilných druhů, které se jinde v alpínském a subalpínském stupni sudetských pohoří nevyskytují, řadíme uvedené skalní trávníky v tomto přehledu do třídy *Elyno-Seslerietea*, přestože jejich druhové složení je poněkud odchylné od typické vegetace této třídy ve vápencových Alpách a Karpatech.

■ **Summary.** The class *Elyno-Seslerietea* comprises species-rich grasslands on limestone, dolomite or other base-rich rocks, which occur in the alpine and subalpine belt of temperate European mountain ranges. These grasslands are usually dominated by graminoids such as *Calamagrostis varia*, *Carex ferruginea*, *C. firma*, *C. semipervirens*, *Festuca versicolor* and *Sesleria caerulea*. Since there is almost no limestone above the timberline in Czech mountains, vegetation of this class is very rare, occurring only on restricted outcrops of base-rich rocks embedded in the predominating siliceous rocks.

ACA

Agrostion alpinæ Jeník et al. 1980

Květnaté skalní trávníky sudetských karů

Orig. (Jeník et al. 1980): *Agrostion alpinæ* alliance nova

Diagnostické druhy: *Agrostis alpina*, *Allium schoenoprasum*, *Anemone narcissiflora*, *Asplenium viride*, *Bartsia alpina*, *Calluna vulgaris*, *Campanula bohemica*, *C. rotundifolia* agg. (*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), *Carex atrata* s. lat., *C. capillaris*, *Dianthus superbus*, *Festuca supina*, *F. versicolor*, *Galium saxatile*, *Hedysarum hedysaroides*, *Hieracium villosum*, *Huperzia selago*, *Minuartia corcontica*, *Parnassia palustris*, *Phyteuma orbiculare*, *Primula minima*, *Pulsatilla alpina* subsp. *austriaca*, *Rosa pendulina*, *Saxifraga oppositifolia*, *Scabiosa lucida*, *Sedum alpestre*, *Selaginella selaginoides*, *Swertia perennis*, *Thesium alpinum*, *Thymus alpestris*, *T. pulcherrimus* subsp. *sudeticus*.

cus, *Viola biflora*; *Bryum schleicheri*, *Cladonia digitata*, *Hymenostylium recurvirostre*, *Lejeunea cavifolia*, *Racomitrium heterostichum*, *R. sudeticum*, *Sanionia uncinata*, *Stereocaulon nanodes*, *Tortella tortuosa*

Konstantní druhy: *Allium schoenoprasum*, *Anemone narcissiflora*, *Asplenium viride*, *Avenella flexuosa*, *Bartsia alpina*, *Calamagrostis villosa*, *Calluna vulgaris*, *Campanula rotundifolia* agg. (*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), *Carex atrata* s. lat., *Festuca supina*, *F. versicolor*, *Leontodon hispidus*, *Molinia caerulea* s. lat. (*M. caerulea* s. str.), *Parnassia palustris*, *Primula minima*, *Saxifraga oppositifolia*, *Selaginella selaginoides*, *Swertia perennis*

Květnaté skalní trávníky svazu *Agrostion alpinæ* se vyskytují vzácně nad horní hranicí lesa v Krkonoších a Hrubém Jeseníku. Z jiných pohoří není vegetace tohoto svazu známa. Tyto trávníky jsou vázány na plošně nevelké výchozy minerálně bohatých hornin (krystalického vápence, erlanu, porfyritu a čediče) na strmých skalnatých svazích severovýchodní až jihovýchodní orientace v kařech. Významným faktorem pro existenci této vegetace je erozní činnost lavin a plazivého sněhu. Půdy jsou mělké a kamenité. V době tání sněhu a zpravidla i během vegetačního období jsou do statečně zásobeny vodou i živinami. Půdní vlhkost však může v průběhu sezony výrazně kolísat v závislosti na množství srážek a slunečního svitu. Průměrné roční teploty ve vrcholových polohách Krkonoše a Hrubého Jeseníku jsou 1–3 °C, karové svahy s výskytem skalních trávníků však mohou být lokálně teplejší (Jeník 1961). Roční srážkové úhrny dosahují 1400–1700 mm.

Porosty květnatých skalních trávníků jsou obvykle rozvolněné a druhově bohaté. Dominantu porostů jsou zpravidla trávy, např. *Agrostis alpina*, *Carex montana*, *Festuca supina*, *F. versicolor* nebo *Molinia caerulea*, ale místa mají vysokou pokryvnost i některé druhy dvouděložných bylin, např. *Prunella grandiflora* a *Thymus pulcherrimus* subsp. *sudeticus*. Mechové patro je zpravidla vyvinuto.

■ **Summary.** This alliance of alpine basiphilous grassland is endemic to the Krkonoše and Hrubý Jeseník Mountains. It occurs on steep rocky slopes in glacial cirques, where it is confined to outcrops of base-rich rocks, such as crystalline limestone, erlan, porphyrite and basalt.

ACA01***Saxifrago oppositifoliae-***
-Festucetum versicoloris**Wagnerová et Šírová 1971****Alpínské skalní trávníky
s kostřavou peřestou**

Tabulka 2, sloupec 5 (str. 71)

Orig. (Wagnerová & Šírová 1971): *Saxifrago (oppositifoliae)-Festucetum versicoloris* as. nova

Diagnostické druhy: *Allium schoenoprasum*, *Anemone narcissiflora*, *Asplenium viride*, *Bartsia alpina*, *Calluna vulgaris*, *Campanula bohemica*, *C. rotundifolia* agg. (*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), *Carex atrata* s. lat., *C. capillaris*, *Dianthus superbus*, *Festuca supina*, *F. versicolor*, *Galium saxatile*, *Huperzia selago*, *Minuartia corcontica*, *Parnassia palustris*, *Primula minima*, *Pulsatilla alpina* subsp. *austriaca*, *Saxifraga oppositifolia*, *Selaginella selaginoides*, *Swertia perennis*, *Thesium alpinum*, *Thymus alpestris*, *Viola biflora*; *Bryum schleicheri*, *Cladonia digitata*, *Hymenostylium recurvirostre*, *Racomitrium sudeticum*, *Sanionia uncinata*, *Stereocaulon nanodes*, *Tortella tortuosa*

Konstantní druhy: *Anemone narcissiflora*, *Asplenium viride*, *Avenella flexuosa*, *Bartsia alpina*, *Bisorta major*, *Calamagrostis villosa*, *Calluna vulgaris*, *Campanula rotundifolia* agg. (*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), *Carex atrata* s. lat., *Dianthus superbus*, *Festuca supina*, *F. versicolor*, *Galium saxatile*, *Huperzia selago*, *Knautia arvensis* agg., *Leontodon hispidus*, *Minuartia corcontica*, *Molinia caerulea* s. lat. (*M. caerulea* s. str.), *Parnassia palustris*, *Primula minima*, *Pulsatilla alpina* subsp. *austriaca*, *Saxifraga oppositifolia*, *Selaginella selaginoides*, *Swertia perennis*, *Thesium alpinum*, *Thymus alpestris*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Viola biflora*; *Dicranum scoparium*, *Hymenostylium recurvirostre*

Dominantní druhy: *Festuca versicolor*Formální definice: **skup. *Festuca versicolor***

Struktura a druhové složení. Jde o nízké, otevřené porosty obsahující zpravidla 15–30 druhů

Obr. 19. *Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris*.
Otevřené porosty s dominantní kostřavou peřestou (*Festuca versicolor*) na strmých skalnatých svazích Čertovy rokle v Krkonoších. (A. Vydrová 2005.)

Fig. 19. Open stands dominated by *Festuca versicolor* on steep rocky slopes of Čertova rokle in the Krkonoše Mountains.

cévnatých rostlin na ploše 4–16 m². Dominantou porostů je kostřava peřestá (*Festuca versicolor*), vedle které se hojně uplatňují především nízké druhy skalních stanovišť, např. *Asplenium viride*, *Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*, *Minuartia corcontica*, *Primula minima* a *Saxifraga oppositifolia*. Ve vegetaci se vyskytují mnohé alpínské druhy (např. *Anemone narcissiflora* a *Hedysarum hedsaroides*) i druhy typické pro vlhké nebo přechodně zamokřené půdy (např. *Bartsia alpina*, *Parnassia palustris* a *Swertia perennis*). Mechové patro je zpravidla vyvinuto s pokryvností do 10 %.

Stanoviště. Trávníky s kostřavou peřestou se vyskytují na skalnatých svazích karů na místech s výchozy minerálně bohatých hornin: krystalického vápence, erlanu, porfyritu a čediče (Wagnerová & Šírová 1971, Hadač & Štursa 1983). Svaly mají sklon 30–80° a jsou mírně zastíněné, převážně severovýchodní až jihovýchodní orientace. V zimě je vegetace a půda na těchto svazích narušována plazivým sněhem a lavinami, které mají vedle erozního účinku také význam pro přísluní živin. Na jaře zajišťuje přísluní živin i voda z tajícího sněhu. Díky částečnému zastínění na východních svazích nejsou půdy v létě nadměrně vysušovány, a vegetace je tak po celé vegetační období dostatečně zásobena vodou. Hloubka půdy se mění v závislosti na sklonu svahu od 2 do 30 cm. Půdní pH kolísá od 4,2 do 5,6 (Wag-

nerová & Šírová 1971). Přestože se lokality nacházejí na lavinových drahách, jsou kostřavové skalní trávníky v zimě chráněny poměrně mělkou vrstvou sněhu.

Dynamika a management. Asociace je přirozeným typem nelesní vegetace, která je ovlivňována hlavně přirozenými abiotickými procesy, především erozí působenou lavinami a povrchovou vodou. Z biotických faktorů může mít vliv pastva spárkaté zvěře. V současnosti jde o stabilní spořečenstvo, které nevyžaduje žádný management.

Rozšíření. Vegetace skalních trávníků s kostřavou peřestou se vyskytuje pouze v Krkonoších. Na české straně pohoří roste na výchozech krytalického vápence a erlanu ve Velké Kotelní jámě a výchozech porfyritu v Obřím dole (Čertova zahrádka a Čertova rokle). Na polské straně se nachází na výchozu čediče v Malé Sněžné jámě.

Variabilita. Wagnerová & Šírová (1971) uvádějí dvě subasociace, které přejímáme na úrovni variant:

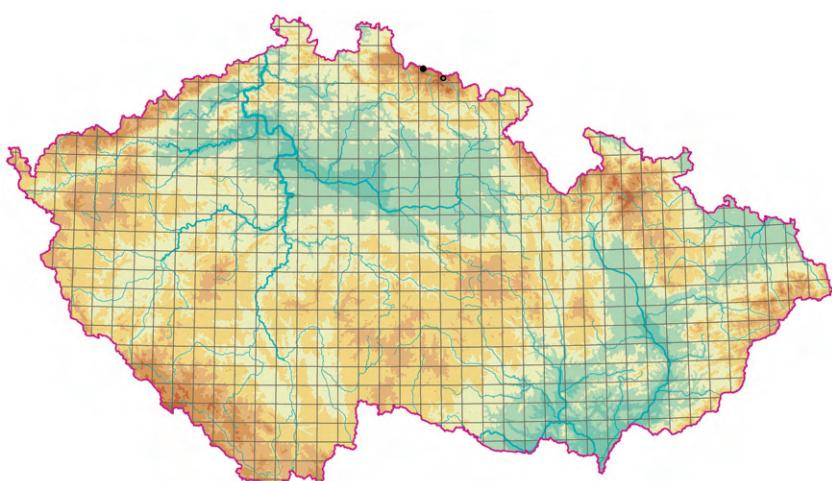
Varianta *Parnassia palustris* (ACA01a) odpovídá subasociaci *Saxifrago-Festucetum versicoloris parnassietosum palustris* Wagnerová et Šírová 1971, která se vyskytuje na více stíněných, severovýchodně orientovaných, vlhkých svazích v Čertově zahrádce a Čertově rokli. V porostech jsou hojněji zastoupeny některé vlhkomilné druhy

(např. *Allium schoenoprasum*, *Molinia caerulea* a *Parnassia palustris*) a krkonošský endemit *Minnuartia corcontica*.

Varianta *Saxifraga oppositifolia* (ACA01b) odpovídá subasociaci *Saxifrago-Festucetum versicoloris typicum* Wagnerová et Šírová 1971. Vyskytuje se na východně až jihozápadně orientovaných svazích Velké Kotelní jámy. Podíl vlhkomilných druhů je zde nižší, naopak se více uplatňují druhy suchomilnější, jako je *Calluna vulgaris* a *Thymus alpestris*.

Hospodářský význam a ohrožení. Extrémní stanoviště podmínky neumožňovaly nikdy v minulosti hospodářské využívání této vegetace. Porosty mají význam především pro ochranu endemických a reliktních taxonů rostlin (Štěpánková et al. in Soukupová et al. 1995: 40–46) a bezobratlých živočichů. Ohrožení spočívá hlavně v eutrofizaci v důsledku imisí atmosférického dusíku, případně v nelegálním sběru rostlin a jiných přírodnin na těchto plošně omezených lokalitách.

■ **Summary.** This association includes grasslands dominated by *Festuca versicolor*, which contain several basiphilous alpine species. It occurs on outcrops of base-rich rocks in the Krkonoše Mountains, namely in two glacial cirques on the Czech side (Velká Kotelní jáma, Obří důl) and one cirque on the Polish side of the mountain range (Malá Sněžná jáma).

Obr. 20. Rozšíření asociace ACA01 *Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris*.

Fig. 20. Distribution of the association ACA01 *Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris*.

ACA02***Saxifrago paniculatae-***
-Agrostietum alpinae**Jeník et al. 1980****Alpínské skalní trávníky
s psinečkem alpským**

Tabulka 2, sloupec 6 (str. 71)

Orig. (Jeník et al. 1980): *Saxifrago paniculatae-Agros-*
*tietum alpinae associatio nova*Syn.: *Hedysaro hedysaroidis-Molinietum caeruleae*
Jeník et al. 1980Diagnostické druhy: ***Agrostis alpina*, *Allium schoe-***
noprasum*, *Cystopteris fragilis*, *Galium boreale
subsp. boreale, *Hedysarum hedysaroides*, ***Hie-***
racium villosum*, *Leontodon hispidus*, *Molinia
caerulea s. lat. (*M. caerulea* s. str.), ***Phyteuma***
***orbiculare*, *Rosa pendulina*, *Scabiosa lucida*,**
***Sedum alpestre*, *Thymus pulcherrimus* subsp.**
sudeticus*; *Lejeunea cavifoliaKonstantní druhy: ***Agrostis alpina*, *Allium schoeno-***
prasum*, *Avenella flexuosa*, *Calamagrostis villa-
***sa*, *Calluna vulgaris*, *Campanula rotundifolia* agg.**
(*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), ***Cystop-***
***teris fragilis*, *Galium boreale* subsp. boreale,**
Hieracium villosum*, *Leontodon hispidus*, *Molinia
caerulea s. lat. (*M. caerulea* s. str.), ***Phyteuma***
orbiculare*, *Pimpinella saxifraga*, *Potentilla erec-
ta*, *Rosa pendulina*, *Scabiosa lucida*, *Sedum al-
pestreDominantní druhy: *Agrostis alpina*Formální definice: **skup. *Agrostis alpina***

Struktura a druhové složení. Alpínské skalní trávníky s psinečkem alpským (*Agrostis alpina*) tvoří nízké, zpravidla otevřené, méně často zapojené porosty pestrého druhového složení. Počet druhů kolísá zpravidla v rozmezí 15–30 na ploše 4–16 m² v závislosti na sklonu, orientaci a reliéfu svahu a tomu odpovídajících půdních a vlhkostních podmínek. Méně druhů se vyskytuje ve stinných částech prudších skalnatých svahů, zatímco více druhů se nachází na oslněných mírnějších svazích. V porostech se jako dominanty uplatňují různé druhy trav i dvouděložných bylin, častěji např. *Agrostis alpina*, *Festuca supina*, *Ga-*

lium boreale subsp. boreale, *Molinia caerulea*, *Poa alpina*, *Prunella grandiflora* a *Thymus pulcherimus* subsp. *sudeticus*. Spolu s nimi se vyskytují bazifilní skalní druhy (např. *Asplenium viride*, *Hieracium villosum* a *Saxifraga paniculata*), druhy přesahující ze subalpínských trávníků s třtinou rákosovitou (např. *Anemone narcissiflora*, *Bupleurum longifolium* subsp. *vapincense* a *Thesium alpinum*) i druhy subalpínských smilkových trávníků (např. *Potentilla aurea*, *Rhinanthus pulcher* a *Silene vulgaris*). Na místech, kde častěji stéká voda, se hojně vyskytují hygrofilní druhy *Allium schoenoprasum*, *Bartsia alpina* a *Parnassia palustris*. Typickým rysem této vegetace je společný výskyt arkticko-alpínských druhů (např. *Hedysarum hedysaroides* a *Scabiosa lucida*) a hojně zastoupení mírně teplomilných druhů s optimem výskytu v suchých trávnících třídy *Festuco-Brometea* (např. *Carex montana*, *Carlina acaulis*, *Linum cathericum* a *Prunella grandiflora*).

Obr. 21. *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinae*. Na prudkých oslněných skalnatých svazích se ve Velké kotlíně v Hrubém Jeseníku vytvářejí druhově bohaté trávníky s hojným zastoupením teplomilných druhů, jako je černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*). (M. Kočí 2006).

Fig. 21. Steep, well-insolated sunny slopes of the Velká kotlina cirque in the Hrubý Jeseník Mountains support species-rich grasslands with frequent occurrence of thermophilous species such as *Prunella grandiflora*.

Stanoviště. Tyto trávníky se vyskytují na skalnatých svazích karu Velké kotliny v Hrubém Jeseníku. Jsou vázány na výchozy hornin s vyšším obsahem vápníku nebo na místa obohacená transportem živin povrchovou vodou, plazivým sněhem nebo lavinami. Svahy jsou převážně severovýchodní až jihovýchodní orientace a dosahují sklonu od 30 do 90°. Na mírnějších svazích se tato vegetace vyskytuje zpravidla tehdy, pokud se nachází přímo v lavinové dráze karu. Během jarního tání nebo letních dešťů může být vegetace krátkodobě zaplavena, naopak během suchých období v létě půda silně vysychá. Rosty na osluněných skalnatých svazích jsou za slunných letních dnů vystaveny vysokým teplotám, podobně jako je tomu např. u vegetace skalních stepí. V zimě jsou před mrazem chráněny mocnou vrstvou sněhu, který se ukládá v karu.

Dynamika a management. Asociace je přirozeným typem nelesní vegetace, který je vedle přirozených procesů, především eroze působené lavinami a povrchovou vodou, ovlivňován nepatrně snad jen pastvou nepůvodní spárkaté zvěře. V současnosti jde o stabilní společenstvo, které nevyžaduje žádný management.

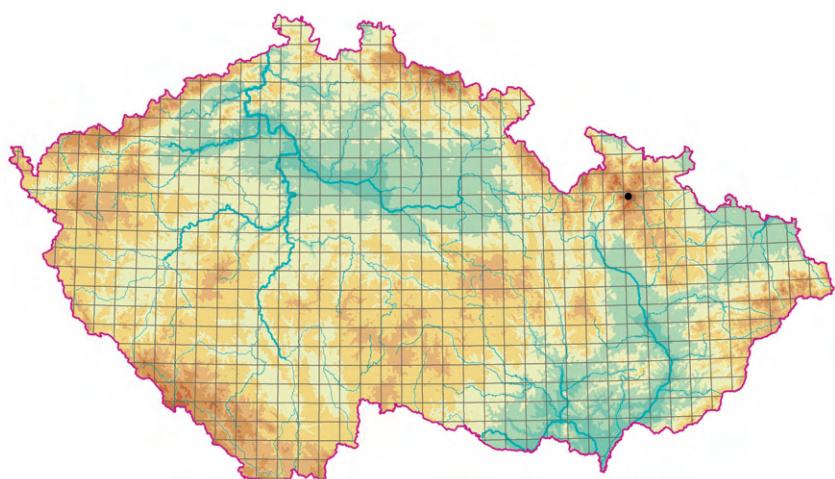
Rozšíření. V České republice se vegetace této asociace vyskytuje pouze ve Velké Kotlině

v Hrubém Jeseníku. Mimo Českou republiku není známa.

Variabilita. Jeník et al. (1980) popsal z Hrubého Jeseníku dvě asociace svazu *Agrostion alpinæ*. Vzhledem k jejich značné floristické podobnosti hodnotíme obě asociace pouze na úrovni variant.

Varianta *Asplenium viride* (ACA02a) odpovídá asociaci *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinæ* Jeník et al. 1980 v původním užším vymezení. Vyskytuje se na stinných skalkách převážně severovýchodní orientace. V druhově chudších nezapojených porostech skalních terásek se vedle vytrvalých trav, např. *Agrostis alpina*, *Festuca supina*, *Molinia caerulea* a *Poa alpina*, vyskytují skalní druhy *Asplenium viride*, *Aster alpinus*, *Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*, *Hieracium villosum*, *Saxifraga paniculata* a *Rhodiola rosea*.

Varianta *Hedysarum hedysaroides* (ACA02b) odpovídá asociaci *Hedysaro hedysaroidis-Molinietum caeruleae* Jeník et al. 1980. Na rozdíl od předchozí varianty jde o zapojenější a druhově bohatší porosty, které se vyskytují především na osluněných svazích mírnějších sklonů. Skalní druhy charakteristické pro předchozí variantu zde chybějí. Větší pokryvnosti dosahují např. druhy *Carex montana*, *Molinia caerulea*, *Prunella grandiflora* a *Thymus pulcherrimus* subsp. *sudeticus*. Právě v této variantě dochází k nejužšímu střetávání arkticko-alpínských a teplomilných druhů.

Obr. 22. Rozšíření asociace ACA02 *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinæ*.

Fig. 22. Distribution of the association ACA02 *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinæ*.

Hospodářský význam a ohrožení. Tato vegetace neměla nikdy v minulosti hospodářský význam, je však stanovištěm endemických a reliktních taxonů rostlin a bezobratlých živočichů. Ohrožujícími faktory jsou imise atmosférického dusíku a následná eutrofizace porostů, případně pastva kamzíků. V současné době jsou však stavy kamzíků ve Velké kotlině nízké a nepředstavují vážné nebezpečí. Potenciální nebezpečí

mohou představovat neukáznění sběratelé přírodnin.

■ **Summary.** This alpine grassland dominated by *Agrostis alpina* contains several basiphilous species of the alpine belt and thermophilous species typical of lower altitudes. It is endemic to the steep slopes of the Velká kotlina cirque in the Hrubý Jeseník Mountains, where it occurs on base-rich rock outcrops.

Tabulka 2. Synoptická tabulka asociací alpínské vegetace (třídy *Loiseleurio-Vaccinietea*, *Juncetea trifidi* a *Elyno-Seslerietea*). U všech synoptických tabulek čísla znamenají procentickou frekvenci výskytu (konstanci), diagnostické druhy jsou vyznačeny zeleně a vysoko diagnostické druhy sytě zeleně. Diagnostické druhy pro jednotlivé asociace jsou řazeny podle klesající fidelity. E₂ – druh keřového patra.

Table 2. Synoptic table of the associations of alpine vegetation (classes *Loiseleurio-Vaccinietea*, *Juncetea trifidi* and *Elyno-Seslerietea*). In all synoptic tables, numbers represent percentage occurrence frequency (constancy), green shading indicates diagnostic species and dark green shading denotes highly diagnostic species. Diagnostic species of individual associations are ranked by their decreasing fidelity. Header of each table includes Column no. (Sloupec číslo), No. of relevés (Počet snímků) and No. of relevés with records of moss layer (Počet snímků s údaji o mechovém patře). E₂ – species of shrub layer.

- 1 – AAA01. *Avenello flexuosa-Callunetum vulgaris*
- 2 – AAA02. *Junco trifidi-Empetretum hermaphroditii*
- 3 – ABA01. *Cetrario-Festucetum supinae*
- 4 – ABB01. *Carici bigelowii-Nardetum strictae*
- 5 – ACA01. *Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris*
- 6 – ACA02. *Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinæ*

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6
Počet snímků	10	14	14	10	7	4
Počet snímků s údaji o mechovém patře	10	14	10	6	7	3

Bylinné patro

Avenello flexuosa-Callunetum vulgaris

<i>Geum montanum</i>	20	.	.	.	.	.
----------------------	----	---	---	---	---	---

Junco trifidi-Empetretum hermaphroditii

<i>Empetrum nigrum</i> s. lat.	.	100	7	.	.	.
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	.	29	.	.	.	.
<i>Vaccinium myrtillus</i>	60	100	43	30	29	25

Cetrario-Festucetum supinae

<i>Agrostis rupestris</i>	.	.	36	10	14	.
<i>Bistorta major</i>	160	7	93	60	43	.

Carici bigelowii-Nardetum strictae

<i>Nardus stricta</i>	40	.	57	100	.	25
-----------------------	----	---	----	-----	---	----

Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris

<i>Festuca versicolor</i>	.	.	.	.	100	.
<i>Primula minima</i>	.	.	.	.	100	.
<i>Bartsia alpina</i>	.	.	.	.	100	25
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	.	.	.	.	86	.
<i>Anemone narcissiflora</i>	.	.	.	.	86	.
<i>Selaginella selaginoides</i>	.	.	.	.	71	.
<i>Carex atrata</i> s. lat.	.	.	.	.	71	.
<i>Swertia perennis</i>	.	.	.	.	71	.
<i>Minuartia corcontica</i>	.	.	.	.	57	.
<i>Asplenium viride</i>	.	.	.	.	57	25
<i>Thymus alpestris</i>	.	.	.	.	43	.
<i>Viola biflora</i>	.	.	.	.	57	.

Tabulka 2

Tabulka 2 (pokračování ze strany 71)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6
<i>Thesium alpinum</i>	.	.	.	.	43	.
<i>Dianthus superbus</i>	.	.	.	.	43	.
<i>Carex capillaris</i>	.	.	.	.	29	.
<i>Parnassia palustris</i>	.	.	.	.	57	25
<i>Campanula rotundifolia</i> agg.	.	.	.	.	71	50

Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinae

<i>Agrostis alpina</i>	.	.	.	.	100	
<i>Thymus pulcherrimus</i> subsp. <i>sudeticus</i>	.	.	.	.	75	
<i>Sedum alpestre</i>	.	.	.	.	75	
<i>Phyteuma orbiculare</i>	.	.	.	.	75	
<i>Hieracium villosum</i>	.	.	.	.	50	
<i>Scabiosa lucida</i>	.	.	.	.	50	
<i>Rosa pendulina</i> (E ₂)	.	.	.	.	50	
<i>Cystopteris fragilis</i>	.	.	.	.	50	
<i>Hedysarum hedysaroides</i>	.	.	.	.	14	25
<i>Galium boreale</i> subsp. <i>boreale</i>	.	.	.	.	75	
<i>Molinia caerulea</i> s. lat.	10	.	.	10	43	75
<i>Leontodon hispidus</i>	10	.	.	10	57	75

Diagnostické druhy pro dvě a více asociací

<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	70	79	29	40	43	25
<i>Juncus trifidus</i>	20	29	14	.	.	.
<i>Diphasiastrum alpinum</i>	20	.	14	.	.	.
<i>Campanula bohemica</i>	20	.	14	10	29	.
<i>Calluna vulgaris</i>	100	.	86	50	71	50
<i>Pulsatilla alpina</i> subsp. <i>austriaca</i>	20	.	14	10	43	.
<i>Huperzia selago</i>	30	29	36	.	43	.
<i>Hieracium alpinum</i> agg.	90	14	86	70	.	.
<i>Carex bigelowii</i>	70	.	79	80	.	.
<i>Avenella flexuosa</i>	90	100	93	90	43	50
<i>Festuca supina</i>	80	21	50	50	57	25
<i>Solidago virgaurea</i>	30	36	57	50	.	.
<i>Galium saxatile</i>	.	.	.	30	57	.
<i>Allium schoenoprasum</i>	.	.	.	.	29	75

Ostatní druhy s vyšší frekvencí

<i>Calamagrostis villosa</i>	40	21	21	50	43	50
<i>Homogyne alpina</i>	20	14	29	30	29	.
<i>Anthoxanthum odoratum</i> s. lat.	20	.	29	30	.	.
<i>Potentilla erecta</i>	20	.	.	30	.	50
<i>Vaccinium uliginosum</i>	10	29	7	.	.	.
<i>Hieracium lachenalii</i>	20	.	.	10	29	25
<i>Veratrum album</i> subsp. <i>lobelianum</i>	.	.	29	10	.	.
<i>Trientalis europaea</i>	.	29	.	10	.	.
<i>Deschampsia cespitosa</i>	.	.	7	20	.	.
<i>Arnica montana</i>	20	.	.	10	.	.
<i>Melampyrum pratense</i>	20	.	.	10	.	.
<i>Gentiana asclepiadea</i>	20	.	.	10	.	.

Tabulka 2 (pokračování ze strany 72)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6
<i>Luzula luzuloides</i>	20	.	.	10	.	.
<i>Pimpinella saxifraga</i>	.	.	.	.	.	75
<i>Festuca rubra</i> agg.	.	.	.	20	.	.
<i>Luzula campestris</i> agg.	.	.	.	20	.	.
<i>Luzula sylvatica</i>	.	.	.	20	.	.
Mechové patro						
<i>Avenello flexuosa-Callunetum vulgaris</i>						
<i>Cladonia merochlorophaea</i>	50	.	.	.	.	.
<i>Cladonia macilenta</i>	60	.	10	.	14	.
<i>Cladonia grayi</i>	20	.	.	.	.	.
<i>Gymnocolea inflata</i>	30	.	.	.	.	.
<i>Cetraria nivalis</i>	20	.	10	.	.	.
<i>Cladonia pleurota</i>	20	.	.	.	.	.
<i>Lophozia lycopodioides</i>	20	.	.	.	.	.
<i>Junco trifidi-Empetretum hermaphroditii</i>						
<i>Dicranum fuscescens</i>	.	29	.	.	.	.
<i>Polytrichastrum alpinum</i>	.	21	10	.	.	.
<i>Racomitrium sudeticum</i>	.	14	.	.	.	.
<i>Cetrario-Festucetum supinae</i>						
<i>Cetraria cucullata</i>	10	.	20	.	.	.
<i>Cladonia rangiferina</i>	.	14	30	.	.	.
<i>Saxifrago oppositifoliae-Festucetum versicoloris</i>						
<i>Hymenostylium recurvirostre</i>	.	.	.	.	43	.
<i>Bryum schleicheri</i>	.	.	.	.	29	.
<i>Cladonia digitata</i>	.	.	.	.	29	.
<i>Sanionia uncinata</i>	.	.	.	.	29	.
<i>Stereocaulon nanodes</i>	.	.	.	.	14	.
<i>Tortella tortuosa</i>	.	.	.	.	29	33
<i>Saxifrago paniculatae-Agrostietum alpinae</i>						
<i>Lejeunea cavifolia</i>	.	.	.	.	.	33
Diagnostické druhy pro dvě a více asociací						
<i>Cladonia uncialis</i>	30	14	.	.	.	.
<i>Cladonia bellidiflora</i>	40	.	30	.	.	.
<i>Alectoria ochroleuca</i>	20	7	20	.	.	.
<i>Thamnolia vermicularis</i>	20	7	40	.	.	.
<i>Cladonia arbuscula</i>	30	14	30	.	.	.
<i>Cetraria islandica</i>	90	71	60	.	.	.
<i>Racomitrium lanuginosum</i>	.	21	20	.	.	.
<i>Racomitrium sudeticum</i>	.	14	.	.	29	.
Ostatní druhy s vyšší frekvencí						
<i>Pohlia nutans</i>	50	14	.	17	.	.

Tabulka 2

Tabulka 2 (pokračování ze strany 73)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6
<i>Polytrichum piliferum</i>	.	43	10	.	.	33
<i>Pleurozium schreberi</i>	.	43	.	17	.	.
<i>Dicranum scoparium</i>	20	.	.	17	43	.
<i>Hylocomium splendens</i>	.	36	.	.	.	33
<i>Polytrichum commune</i>	30	.	.	17	.	.
<i>Polytrichum juniperinum</i>	.	.	20	.	14	.
<i>Cratoneuron commutatum</i>	.	.	.	.	29	.

▷

Obr. 13. Srovnání asociací alpínské a subalpínské vegetace pomocí Ellenbergových indikačních hodnot, nadmořských výšek a pokryvnosti bylinného patra. Obdélníky vyznačují interkvartilové rozpětí (rozsah mezi jejich horním a dolním okrajem obsahuje 25–75 % hodnot), vodorovná úsečka uvnitř obdélníků medián a svislé úsečky pod a nad obdélníky kvantily 5 a 95 % (rozpětí úseček obsahuje 90 % zaznamenaných hodnot). Vodorovná čára na pozadí grafu znázorňuje medián a barevný pás kolem ní interkvartilové rozpětí (25–75 % hodnot) dané proměnné pro všechny asociace travinné a keříčkové vegetace České republiky.

Fig. 13. A comparison of associations of alpine and subalpine vegetation through Ellenberg indicator values, altitude and herb layer cover. Boxes represent interquartile range (25–75% of observed values), horizontal line inside the boxes is the median and whiskers represent 5–95% of observed values for each association. Horizontal line at the background of the plot and the colour envelope around it represents the median and the range of 25–75% of values of all the associations of grassland vegetation of the Czech Republic.

